

Manuál pre riaditeľov k ŠKOLSKÉMU SEMAFORU v školskom roku 2021/2022

Obsah

K povinnosti používania preventívnych ochranných pomôcok na prekrytie horných dýchacích ciest v priestoroch škôl a školských zariadení v súvislosti s právnou záväznosťou vydaných všeobecne záväzných právnych predpisov	1
K podmienkam prístupu k vzdelaniu vo vzťahu k „nezaočkovaným“ deťom a žiakom a ich zákonným zástupcom	4
K testovaniu na ochorenie COVID-19 v školskom roku 2021/2022	5
K tvrdeniam vo veci údajného porušovania ústavného práva na vzdelanie v súvislosti s poskytovaním výchovy a vzdelávania dištančnou formou	5
Vydávanie vyhlášok Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.	6
K povinnosti používania preventívnych ochranných pomôcok na prekrytie horných dýchacích ciest v priestoroch škôl a školských zariadení.....	8

K povinnosti používania preventívnych ochranných pomôcok na prekrytie horných dýchacích ciest v priestoroch škôl a školských zariadení v súvislosti s právnou záväznosťou vydaných všeobecne záväzných právnych predpisov

1. Ako postupovať v situácii, ak zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka odmieta, aby jeho dieťa malo prekryté horné dýchacie cesty, tak ako to vyplýva z aktuálne účinnej vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ“)?

Povinnosť prekrytia horných dýchacích ciest vyplýva priamo z aktuálne účinnej vyhlášky ÚVZ.

Aktuálne znenie je zverejnené vo Vestníku vlády SR: https://www.minv.sk/swift_data/source/verejna_sprava/vestnik_vlady_sr_rok_2021/vyhlaska_237.pdf

Riaditeľovi príslušnej školy odporúčame, aby najskôr zákonného zástupcu dieťaťa alebo žiaka poučil o existencii a obsahu aktuálne účinnej vyhlášky ÚVZ, na základe ktorej je povinný dodržiavať príslušné opatrenia, v tomto prípade povinnosť prekrytia horných dýchacích ciest rúškom alebo inou ochrannou pomôckou na prekrytie horných dýchacích ciest. Podľa výkladu ÚVZ sa za prekrytie horných dýchacích ciest nepovažuje použitie tvárového štítu.

Ak sa napriek poučeniu zákonného zástupcu žiak dostaví na vyučovanie bez prekrytia horných dýchacích ciest a príslušná vyhláška takúto povinnosť ukladá, je potrebné kontaktovať zákonného zástupcu žiaka na účel prevzatia žiaka zo školy.

Ak by žiak splnil podmienku prekrytia horných dýchacích ciest pri vstupe do budovy školy **a následne by si zložil ochrannú pomôcku** z tváre a odmietal si ju opätovne nasadiť na tvár,

riaditeľ školy môže napríklad na nevyhnutný čas umiestniť maloletého žiaka do osobitnej miestnosti a kontaktovať rodiča na účel prevzatia žiaka zo školy.

Ak je to nevyhnutné, odporúčame kontaktovať políciu alebo príslušný regionálny úrad verejného zdravotníctva. Porušenie povinnosti prekrytia horných dýchacích ciest môže mať znaky priestupku, za ktorý možno uložiť pokutu v správnom konaní až do 1659 eur.

2. Ako postupovať v situácii, ak zákonný zástupca požiadava o výnimku z povinnosti prekrytia horných dýchacích ciest pre svoje dieťa (z rôznych dôvodov)?

Odporúčame rodiča informovať o tom, že škola, zriaďovateľ školy ani Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) nemôže udeliť výnimku z vyhlášky ÚVZ.

Ak ide o žiaka, na ktorého sa vzťahuje jedna z výnimiek podľa aktuálne účinnej vyhlášky ÚVZ, možno postupovať podľa nej a umožniť príslušnému žiakovi účasť na školskom vyučovaní v škole bez prekrytia horných dýchacích ciest.

Takou výnimkou môže byť napríklad dieťa do šesť rokov veku, osoby so závažnými poruchami autistického spektra alebo vo všeobecnosti osoby (žiaci) pri výkone športu.

3. Ako postupovať, ak zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka tvrdí, že vyhláška mu nemôže nič prikazovať a na splnenie povinnosti vyžaduje argumentáciu príslušným ustanovením zákona?

Riaditeľovi príslušnej školy odporúčame najskôr poučiť zákonného zástupcu dieťaťa alebo žiaka, že podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) sú vyhlášky ÚVZ a regionálnych úradov verejného zdravotníctva publikované vo vestníku vlády všeobecne záväznými právnymi predpismi, t. j. sú záväzné pre všetky subjekty na území Slovenskej republiky.

Z uvedeného vyplýva, že vyhláška ÚVZ a vyhláška regionálneho úradu verejného zdravotníctva je len „prostriedkom“ na nariadenie opatrení na predchádzanie ochorení v rozsahu ustanovenom zákonom a je potrebné ich dodržiavať, obdobne ako iné právne predpisy.

Vzhľadom na uvedené, ÚVZ vydáva vyhlášky ako všeobecne záväzné právne predpisy na základe zákona, z čoho vyplýva, že sú záväzné pre všetky subjekty na území Slovenskej republiky.

4. Čo ak zákonný zástupca tvrdí, že všetci sú povinní sa riadiť iba Ústavou Slovenskej republiky, pričom podľa neho Vyhlášky nie je povinný rešpektovať?

Odporúčame zákonného zástupcu poučiť, že podľa Ústavy Slovenskej republiky (čl. 123) „Ministerstvá a iné orgány štátnej správy **na základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy**, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“

Zároveň je možné uplatniť aj čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“.

ÚVZ môže vydávať všeobecne záväzné právne predpisy (vyhlášky) na základe Ústavy Slovenskej republiky a následne zákona. O prípadnom nesúlade prijatých všeobecne záväzných právnych predpisov s Ústavou Slovenskej republiky môže rozhodnúť len Ústavný súd. Do času vydania takéhoto rozhodnutia sú však všetky osoby povinné riadiť sa aktuálne účinnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Uvedené potvrdil aj súd v jednom zo svojich rozhodnutí, v prípade v ktorom sa rodič domáhal na súde možnosti účasti dieťaťa na školskom vyučovaní v škole (tzv. prezenčnom vyučovaní) bez povinnosti prekrytia horných dýchacích ciest.

Okresný súd vo svojom rozhodnutí spis. zn. 19P/21/2021 konštatoval, že „**Nie je možné, aby zákonodarca pri prijímaní zákona myslel na všetky možné situácie a scenáre, pri ktorých by mohlo dôjsť k ohrozeniu verejného zdravia, preto zakotvil zmocnenie pre úrad verejného zdravotníctva ako výkonný orgán, aby v konkrétnej situácii vyhodnotil situáciu a vydal primerané opatrenia.**“.

5. Ako postupovať, ak zákonný zástupca naďalej nesúhlasí, dožaduje sa „dodržiavania svojich základných práv“ a zdržania sa údajného protiprávneho konania zo strany školy? Čo s údajnou „diskrimináciou a segregáciou“, argumentovaním medzinárodnými zmluvami, ľudskými právami a hrozbami začatím trestného stíhania alebo správno-právneho konania voči riaditeľom príslušných škôl?

Na úvod odporúčame riaditeľom škôl využiť pri argumentácii so zákonnými zástupcami žiakov aj informácie uvádzané v tomto dokumente.

Podľa našich informácií **rodičom, ktorí žalovali školy, nebolo vyhovené z rôznych dôvodov v žiadnom z týchto konaní.**

Ako príklad uvádzame citáciu z jedného z týchto rozhodnutí okresného súdu spis. zn. 63C/41/2021:

„Ak sa stretne právo na vzdelanie a právo na život a zdravie, nemožno uprednostniť právo jednotlivca nad právom ostatných žiakov a ani zamestnancov školy mať zabezpečenú ochranu pred nákazlivou chorobou.“.

Opäť uvádzame, že o nesúlade všeobecne záväzných právnych predpisov s Ústavou Slovenskej republiky môže rozhodnúť len Ústavný súd Slovenskej republiky.

Do času vydania takéhoto rozhodnutia sú však všetky osoby povinné riadiť sa aktuálne účinnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Riaditeľom škôl ďalej odporúčame nepúšťať sa do ďalších právnych debát na vyššie uvedené témy a zákonných zástupcov žiakov informovať o stanoviskách zverejnených k tejto téme na webovom sídle ministerstva.

Vo vzťahu k zastupovaniu škôl v prípadných súdnych sporoch s rodičmi a vo veci znášania z toho vyplývajúcich finančných nákladov uvádzame, že **ministerstvo ako výkonný orgán verejnej moci nie je oprávnené zastupovať v súdnych sporoch iné fyzické osoby ani právnické osoby, a takéto konanie by predstavovalo konanie nad rozsah zákona.**

Vzhľadom na uvedené, ak by došlo pri domáhaní sa práv a oprávnených záujmov zákonných zástupcov detí a žiakov príslušnej školy k porušeniu právneho predpisu (napr. ak by došlo k nebezpečnému vyhrážaniu smerom k riaditeľovi školy) **právny následok znáša každý, kto sa dopustil protiprávneho konania. V takom prípade sa môžu riaditelia škôl obrátiť na príslušnú prokuratúru podaním podnetu.**

Ak ide o naplnenie skutkových podstát trestných činov, ministerstvu neprináleží posudzovať konanie fyzických osôb a právnických osôb z hľadiska trestnej zodpovednosti.

Jedine príslušný súd môže vysloviť odsudzujúcim rozsudkom vinu fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ak sa preukáže naplnenie skutkovej podstaty niektorého trestného činu.

K podmienkam prístupu k vzdelaniu vo vzťahu k „nezaočkovaným“ deťom a žiakom a ich zákonným zástupcom

6. Aké budú podmienky účasti na školskom vyučovaní v škole pre deti, ktoré nie sú zaočkované? Ako bude fungovať systém uplatnenia „výnimky z karantény“?

Podľa dokumentu „Školský semafor pre školy a školské zariadenia v školskom roku 2021/2022“(ďalej len „školský semafor“) sa výnimka z karantény vzťahuje na žiakov, ktorí:

1. **prekonali COVID-19 za posledných 180 dní** (na základe výsledky RT-PCR testu na ochorenie COVID 19 alebo testu na protilátky),
2. **plne zaočkovaní žiaci** alebo žiaci zaočkovaní 1. dávkou do 180 dní od prekonania COVID-u.

Školské vyučovanie bude prebiehať v škole (t. j. prezenčne) vo všetkých farbách okresov. Na rozdiel od minulého školského roka sa školy zatvárať nebudú, možno však prerušiť vyučovanie v jednotlivých triedach.

Ak bude trieda pozostávať zo 100% žiakov, ktorí majú výnimku z karantény (sú zaočkovaní alebo prekonali ochorenie COVID-19), v tejto triede nehrozí prerušenie vyučovania.

Ak sa však v triede vyskytne žiak alebo zamestnanec pozitívny na ochorenie COVID-19, žiaci z tejto triedy

- a) v „oranžovej fáze“ **idú do 14-dňovej karantény (okrem tých, ktorí si uplatňujú výnimku z karantény)**, vzhľadom na čo riaditeľ školy môže prerušiť vyučovanie v triede, pričom počas karantény zabezpečí riaditeľ školy pre žiakov v karanténe dištančné vzdelávanie,
- b) v „červenej fáze“ **RÚVZ môže obmedziť prevádzku v príslušných triedach alebo vo všetkých triedach, podľa výskytu žiakov alebo zamestnancov školy**

pozitívnych na ochorenie COVID-19, pričom počas karantény zabezpečí riaditeľ školy dištančné vzdelávanie.

Po uplynutí doby karantény možno prejsť opäť na prezenčnú formu vzdelávania, ak sa každý z žiakov príslušnej triedy (resp. jeho zákonný zástupca) preukáže vyhlásením o bezpríznakovosti žiaka alebo uplatnením výnimky z karantény.

Ak ide o záväznosť školského semaforu, poukazujeme na skutočnosť, že tento dokument bol vypracovaný na účely realizácie opatrení vyplývajúcich z príslušných odporúčaní ÚVZ, ktorých implementácia je nevyhnutná na dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov ÚVZ, t. j. vyhlášok ÚVZ.

K testovaniu na ochorenie COVID-19 v školskom roku 2021/2022

V školskom roku 2021/2022 sa zákonným zástupcom detí a žiakov škôl **mimoriadne odporúča** v záujme zachovania zdravia a bezpečnosti všetkých osôb vyskytujúcich sa v školách využiť možnosť absolvovať PCR testovania kloktaním (žiaci základných škôl).

V tejto súvislosti poukazujeme aj na možnosť realizovať samotestovanie v domácom prostredí na ochorenie COVID-19 v priebehu školského roka antigénovými testami na ochorenie COVID-19, ktoré budú distribuované prostredníctvom škôl každému žiakovi, na základe predbežne zisteného o tieto testy.

Z uvedeného vyplýva, že **v nasledujúcom školskom roku** je absolvovanie testovania na ochorenie COVID-19 na účely umožnenia účasti na školskom vyučovaní v škole **dobrovoľné**.

K tvrdeniam vo veci údajného porušovania ústavného práva na vzdelanie v súvislosti s poskytovaním výchovy a vzdelávania dištančnou formou

Na úvod poukazujeme na skutočnosť, že **porušenie ústavného práva** (napr. práva na vzdelanie podľa čl. 42 Ústavy Slovenskej republiky) **môže konštatovať výlučne Ústavný súd Slovenskej republiky**.

Podľa čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: „Každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná. Jej dĺžku po vekovú hranicu ustanoví zákon.“.

Podľa čl. 13 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky: „Medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.“.

Podľa čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: „**Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.**“.

Vykonávacím zákonom k čl. 42 Ústavy Slovenskej republiky je **zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 245/2008 Z. z.“). Teda práva na vzdelanie v základných školách a stredných školách sa možno domáhať v medziach zákona č. 245/2008 Z. z.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze PL. ÚS 11/2013 z 22. 10. 2014 deklaroval, že: „**Právo na vzdelanie, ktorého kľúčovou súčasťou je právo na prístup ku**

vzdelaniu, nemá charakter absolútneho práva, t. j. **zákonodarca ho môže obmedziť, ale len za podmienky, že ide o také obmedzenia, ktoré dbajú na jeho podstatu a zmysel a sú použité len na ustanovený (legitímny) cieľ** (čl. 13 ods. 4 ústavy).“.

Ak ide o obsah práva na vzdelanie, z komentára k Ústave Slovenskej republiky v tejto súvislosti (Milan Čič a kolektív: Komentár k Ústave Slovenskej republiky, Žilina 2012, s. 306) k obsahu práva na vzdelanie uvádza, že: „**Samotné právo na vzdelanie zahŕňa jednak právo na prístup k vzdelaniu, jednak právo na poskytovanie určitej úrovne a kvality vzdelania. Využívanie práva na vzdelanie zahŕňa aj slobodu voľby pri výbere príslušného vzdelávacieho zariadenia buď oprávnenou osobou, prípadne jej rodičmi, alebo inými zákonnými zástupcami maloletého.**“.

Vzhľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že Ústava Slovenskej republiky nijakým spôsobom neustanovuje formu výkonu práva na vzdelanie, t. j. právo na vzdelanie nemá na základe Ústavy Slovenskej republiky výlučne „prezenčnú povahu“. Povinnosť poskytovať výchovu a vzdelávanie v školách a školských zariadeniach výlučne „prezenčnou formou“ nevyplýva ani z rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky.

V kontexte citovaného čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa § 54 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. „Denná forma štúdia sa uskutočňuje ako poldenná, celodenná, týždenná alebo nepretržitá. **Počas mimoriadneho prerušenia školského vyučovania podľa § 150 ods. 8 písm. a) možno dennú formu štúdia uskutočňovať aj ako dištančnú.**“.

Ďalej podľa § 54 ods. 11 zákona č. 245/2008 Z. z. „Pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku, sa **vzdelávanie organizuje dennou formou štúdia** alebo formou individuálneho vzdelávania.“. Teda **nie je možné stotožňovať dennú formu štúdia s prezenčným vzdelávaním**, keďže prezenčné vzdelávanie je len jedným zo spôsobov realizácie dennej formy štúdia.

Priamo **zákon č. 245/2008 Z. z. ako vykonávací zákon k čl. 42** Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje „medze“ uplatňovania práva na vzdelanie, **upravuje možnosť dištančného vzdelávania v rámci dennej formy štúdia.**

Z vyššie uvedených dôvodov sa **nemožno stotožniť s tvrdením, podľa ktorého ústavné právo na vzdelanie musí byť uskutočňované výlučne prezenčne.**

Vo vzťahu k **spôsobu a rozsahu limitácie práva na vzdelanie** (napr. nahradením prezenčného vzdelávania dištančným vzdelávaním) je potrebné zohľadňovať **aj princíp proporcionality**, pri ktorom sa vyžaduje, aby sa obmedzenie základného práva uskutočnilo na základe zákona, aby bol dostatočne určitý cieľ tohto obmedzenia, aby sa sledovaný cieľ ochrany základného práva nedal dosiahnuť inak ako obmedzením iného základného práva a aby sa nešlo nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie sledovaného cieľa.

Vydávanie vyhlášok Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky

Podľa § 59b ods. 1 a 3 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“)

„(1) Ak je potrebné nariadiť opatrenia podľa § 12 alebo § 48 ods. 4 na celom území Slovenskej republiky, určitej časti jej územia alebo pre skupinu inak ako jednotlivo určených osôb, **nariaďuje ich ministerstvo zdravotníctva** [§ 4 ods. 1 písm. g)], **úrad verejného zdravotníctva** [§ 5 ods. 4 písm. k)] alebo **regionálny úrad verejného zdravotníctva** [§ 6 ods. 3 písm. e)] **všeobecne záväzným právnym predpisom**.

(3) Všeobecne záväzný právny predpis úradu verejného zdravotníctva a regionálneho úradu verejného zdravotníctva vydávaný podľa odseku 1 sa označuje názvom **vyhláška** a nadobúda platnosť dňom vyhlásenia vo Vestníku vlády Slovenskej republiky.“.

Na základe § 48 ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z. sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia. Takýmto opatrením môže byť aj úprava režimu **vstupu osôb do priestorov prevádzok a priestorov zamestnávateľa**. Od 28. júla 2021 patrí medzi opatrenia, ktoré je možné prijať zo strany ÚVZ aj opatrenia, ktorými sú podľa § 48 ods. 4 písm. z) a aa) aj „**dočasné podmieňovanie vstupu do prevádzkových priestorov zariadení, v ktorých dochádza k zhromažďovaniu osôb a vstupu na hromadné podujatia preukázaním sa vstupujúcich osôb potvrdením o absolvovaní očkovania proti ochoreniu COVID-19, alebo potvrdením o prekonaní ochorenia COVID-19 alebo potvrdením o negatívnom výsledku testu na ochorenie COVID-19; potvrdenie, ktorým sa osoba preukazuje musí byť platné v zmysle nariadeného opatrenia,**“ a „**d’alšie nevyhnutné opatrenia na ochranu verejného zdravia, ktorými môže zakázať alebo nariadiť d’alšie činnosti v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas.**“.

V tejto súvislosti poukazujeme na skutočnosť, že príslušné opatrenia ÚVZ sa s ohľadom na uvedené môžu meniť v závislosti od vývoja pandemickej situácie.

Podľa § 52 ods. 1 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. „**Fyzické osoby-podnikatelia a právnické osoby sú povinné ... plniť** opatrenia na predchádzanie ochoreniam podľa § 12 ods. 2 písm. a) až c), e) a g) až n) a ods. 3 a 4 a **opatrenia pri ohrozeniach verejného zdravia podľa § 48 ods. 4** nariadené príslušným orgánom verejného zdravotníctva,“.

Ak by ÚVZ príslušnou vyhláškou **vo všeobecnosti zakázal vstup do priestorov prevádzkovateľa (t. j. aj školy) s vymedzenými výnimkami** a pedagogický zamestnanec, zákonný zástupca žiaka alebo žiak by sa **odmietol** preukázať príslušným potvrdením a nešlo by o zdravotnú výnimku určenú hlavným hygienikom SR, **škola, resp. školské zariadenie je povinné** podniknúť opatrenia na zabezpečenie ochrany zdravia ostatných zamestnancov a žiakov a **vstup takejto osoby do budovy neumožniť**.

Zároveň je potrebné poukázať na skutočnosť, že nerešpektovanie nariadeného opatrenia ÚVZ môže naplniť znaky priestupku alebo správneho deliktu.

Podľa § 56 ods. 1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. „**Priestupku** na úseku verejného zdravotníctva sa dopustí ten, kto ... **nesplní nariadené opatrenie** pri ohrozeniach verejného zdravia podľa § 4 ods. 1 písm. g) alebo **§ 48 ods. 4** písm. a) až d), f) až i), n), r), t), u), y) a z),“.

Podľa § 57 ods. 33 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. „**Správneho deliktu** na úseku verejného zdravotníctva sa dopustí fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba, ak ... **nesplní nariadené opatrenie** na predchádzanie ochoreniam podľa § 12 ods. 2 písm. a) až c), e) a g) až n) a ods. 3 až 5 alebo opatrenie pri ohrození verejného zdravia podľa § 4 ods. 1 písm. g) alebo **§ 48 ods. 4** alebo vykonáva činnosť v rozpore s nariadeným opatrením,“.

V nadväznosti na vyššie uvedené poukazujeme na všeobecný princíp legality, t. j. zákonnosti, ako požiadavky na to, aby orgány verejnej moci konali a rozhodovali len na základe zákona a v jeho rozsahu, podľa ktorého sú **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky** a rovnako tak aj **školy a školské zariadenia pri výkone svojich kompetencií povinné dodržiavať ústavu, ústavné zákony, zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy účinné v Slovenskej republike.**

K povinnosti používania preventívnych ochranných pomôcok na prekrytie horných dýchacích ciest v priestoroch škôl a školských zariadení

Vo vzťahu k otázkam týkajúcim sa povinnosti používania preventívnych ochranných pomôcok na prekrytie horných dýchacích ciest v priestoroch škôl a školských zariadení, uvádzame nasledovné:

Podľa § 5 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z.: „**Úrad verejného zdravotníctva nariaďuje opatrenia na predchádzanie ochoreniam** podľa § 12 a opatrenia pri ohrozeniach verejného zdravia podľa § 48 ods. 4, ak ich treba vykonať v rozsahu **presahujúcom územnú pôsobnosť regionálneho úradu verejného zdravotníctva,**“.

Podľa § 12 ods. 1 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z.: „Opatrenia na predchádzanie ochoreniam sú **opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení,**“.

Ďalej podľa § 48 ods. 4 písm. r) zákona č. 355/2007 Z. z.: „**Úrad verejného zdravotníctva alebo regionálny úrad verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia nariaďuje opatrenia, ktorými sú používanie preventívnych a iných ochranných pomôcok,**“.

Z uvedených ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. vyplýva, že ÚVZ ako príslušný orgán štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva má v kompetencii pri splnení zákonných podmienok a v súlade s princípom ochrany verejného zdravia nariadiť prostredníctvom príslušného opatrenia (v tomto prípade prostredníctvom vyhlášky ÚVZ) všeobecnú povinnosť mať prekryté horné dýchacie cesty v rozsahu ním ustanovenom, pričom podľa vyššie citovaného § 59b ods. 1 a 3 vyhláška ÚVZ je všeobecne záväzným právnym predpisom.

Povinnosť prekrytia horných dýchacích ciest vo vzťahu k deťom a žiakom je upravená vyhláškou ÚVZ č. 237/2021 V. v. z 12. augusta 2021, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia k povinnosti prekrytia horných dýchacích ciest, s účinnosťou od 16. mája 2021. V porovnaní s doteraz účinnými vyhláškami zostáva bezo zmeny vo vzťahu k povinnosti mať v prípade žiakov v škole alebo v školskom zariadení prekryté horné dýchacie cesty. Použitie respirátora v prípade žiakov v škole alebo v školskom zariadení možno rovnako aj podľa vyhlášky ÚVZ č. 237/2021 V. v. nahradiť použitím inej preventívnej ochrannej pomôcky, a to použitím rúška, šálu alebo šatky.

Výnimka z povinnosti prekrytia horných dýchacích ciest ochrannými pomôckami sa vzťahuje naďalej **len** na deti do šiestich rokov veku, deti v materskej škole, v inom obdobnom zariadení pre deti alebo v školskom zariadení, osoby so závažnými poruchami autistického spektra, osoby so stredným a ťažkým mentálnym alebo sluchovým postihnutím a všeobecne na osoby pri výkone športu na interiérových športoviskách, t. j. aj ak ide o vyučovanie predmetu „telesná výchova“. Výnimky sa **rozširujú na pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov pri výchove a vzdelávaní detí a žiakov so sluchovým postihnutím alebo**

detí a žiakov s poruchami autistického spektra a pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov pri výchove a vzdelávaní žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia, ťažkým stupňom mentálneho postihnutia, hlbokým stupňom mentálneho postihnutia alebo žiakov s mentálnym postihnutím, ktorí majú aj iné zdravotné postihnutie, sú držiteľmi preukazu zdravotne ťažko postihnutých a nemôžu sa vzdelávať podľa variantu A alebo B.

Tu poukazujeme na skutočnosť, že za použitie „*inej preventívnej ochrannej pomôcky*“ nemôže byť považované použitie ochranného štítu vzhľadom na to, že ako uviedol ÚVZ, aj napriek snahám o rozšírenie druhov ochranných pomôcok, používanie ochranného štítu nie je povolené s ohľadom na možnosť úniku „*drobných kvapôčok, ktoré môžu obsahovať vírusy*“ pri rozprávaní alebo dýchaní pod ochranným štítom. Použitie respirátora je tak možné nahradiť len použitím rúška, šálu alebo šatky, a to v presne vymedzených prípadoch, a to napríklad pre žiakov v škole alebo školskom zariadení alebo pre pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu.

Ak ide o rozšírenie výnimiek z povinnosti prekrytia horných dýchacích ciest ochrannými pomôckami na širší okruh subjektov ako sú napr. deti so závažnými respiračnými, imunologickými a kožnými diagnózami, v súčasnosti vyhlášky ÚVZ neumožňujú takéto rozšírenie.

ÚVZ zároveň vydal s účinnosťou od 16. augusta 2021 vyhlášku č. 240/2021 V. v., ktorou sa nariaďuje opatrenie, podľa ktorého majú všetci prevádzkovatelia zariadení umožniť vstup do prevádzky len osobám s prekrytými hornými dýchacími cestami.

Podľa § 2 ods. 3 písm. a) vyhlášky č. 240/2021 V. v., ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia k obmedzeniam prevádzok „**Všetkým prevádzkovateľom zariadení sa nariaďuje dodržiavať nasledovné opatrenia: ... vstup a pobyt vo vonkajších aj vnútorných priestoroch prevádzky umožniť len osobám s prekrytými hornými dýchacími cestami;**“.

Vo vzťahu k posúdeniu zákonnosti doteraz vydaných vyhlášok ÚVZ konštatovali viaceré okresné sudy ich bezrozpornosť z hľadiska ich primeranosti a zákonnosti, keď napríklad okresný súd vo svojom rozhodnutí spis. zn. 19P/21/2021 konštatoval, že „**Nie je možné, aby zákonodarca pri prijímaní zákona myslel na všetky možné situácie a scenáre, pri ktorých by mohlo dôjsť k ohrozeniu verejného zdravia, preto zakotvil zmocnenie pre úrad verejného zdravotníctva ako výkonný orgán, aby v konkrétnej situácii vyhodnotil situáciu a vydal primerané opatrenia.**“ a ďalej okresný súd vo svojom rozhodnutí spis. zn. 63C/41/2021 dôvodil „**Ak sa stretne právo na vzdelanie a právo na život a zdravie, nemožno uprednostniť právo jednotlivca nad právom ostatných žiakov a ani zamestnancov školy mať zabezpečenú ochranu pred nákazlivou chorobou.**“.

Zároveň, podľa § 144 ods. 1 písm. i) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov „**Dieťa alebo žiak má právo na výchovu a vzdelávanie v bezpečnom a hygienicky vyhovujúcom prostredí.**“.

Ďalej podľa § 20 ods. 6 vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 320/2008 Z. z. o základnej škole „**Žiak musí chrániť svoje zdravie a zdravie spolužiakov;**“.

Z uvedeného vyplýva pre deti nad šesť rokov veku povinnosť prekrytia horných dýchacích ciest počas výchovno-vzdelávacieho procesu v školách, ak nejde o deti, na ktoré sa vzťahuje jedna z vyššie uvedených výnimiek v príslušnej vyhláške, alebo o „výkon športu“ v rámci vyučovacieho predmetu.

Napokon uvádzame, že podľa § 51 ods. 1 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. „**Fyzické osoby sú povinné plniť opatrenia** na predchádzanie ochoreniam podľa § 12 ods. 2 písm. a), d) až h) a opatrenia pri ohrozeniach verejného zdravia **podľa § 48 ods. 4** písm. a) až d), f) až i), n), **r**), t), u), y) a z) nariadené príslušným orgánom verejného zdravotníctva; to neplatí v prípade povinného očkovania, ak sú známe kontraindikácie,“.

Podľa § 56 ods. 1 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. „Priestupku na úseku verejného zdravotníctva sa dopustí ten, kto ... nezabezpečí ako zástupca dieťaťa plnenie niektorej z povinností podľa § 51 ods. 1 a 2,“.

Podľa § 56 ods. 1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. „Priestupku na úseku verejného zdravotníctva sa dopustí ten, kto ... nesplní nariadené opatrenie pri ohrozeniach verejného zdravia podľa § 4 ods. 1 písm. g) alebo § 48 ods. 4 písm. a) až d), f) až i), n), **r**), t), u), y) a z),“.

Vyhlášky týkajúce sa prekrytia horných dýchacích ciest sú opatreniami podľa § 48 ods. 4 písm. r) zákona č. 355/2007 Z. z., vzhľadom na čo **ich nerešpektovanie možno vyhodnotiť ako priestupok na úseku verejného zdravia, za ktorý možno uložiť správne sankcie** podľa zákona č. 355/2007 Z. z.

Podľa § 56 ods. 3 prvej vety zákona č. 355/2007 Z. z. „**Za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 1 659 eur a v blokovom konaní do 99 eur**, ak odsek 2 alebo odsek 4 neustanovuje inak.“.

Na základe vyššie uvedeného možno vyvodiť, že vo všeobecnosti účasť na výchovno-vzdelávacom procese v škole bez prekrytia horných dýchacích ciest rúškom alebo iným vhodným spôsobom uvedeným vo vyhláške, môže mať znaky priestupku, za ktorý **možno uložiť pokutu v správnom konaní až do 1 659 eur**.